

BEVAR RØRVIG

31. ÅRGANG OKTOBER 2009 NR.2

LOKALHISTORISK FORENING
FOR
RØRVIG SOGN

INDHOLD:

Referat fra generalforsamlingen	side 4
Mindeord for Erik Jaes	side 7
Huset i vandkanten	side 8
Rørvigs "hemmelige" gård	side 19
Regler for brug af fyrværkeri	side 25
Åbningstider på havnen	side 25
En Rørvig kunstner	side 27

Invitation til årets julestue fås i butikken

JUL

hjemme hos Charlotte

Formand, ansvarshavende redaktør
Henrik Larsen, Sct. Georgs Vej 7
4500 Nykøbing Sj. - Tlf. 59 91 97 59
nukander@nyka.dk

Kasserer
Bjarne Langkilde, H.P. Hansensvej 13
4500 Nykøbing Sj. - Tlf. 38 87 94 01
b.langkilde@get2net.dk

Bestyrelsesmedlem
Svend Kirkegaard-Sørensen, Højsandsparken 22
4581 Rørvig - Tlf. 21 42 15 15
skirkegaardsorensen@hotmail.com

Bestyrelsesmedlem
Bjarne Østrup, Toldbodvej 66
4581 Rørvig - Tlf. 59 91 84 91
bjarne-ostруп@privat.dk

Bestyrelsesmedlem, bygningsudvalg
Flemming Brinck, Østergade 11
4581 Rørvig - Tlf. 45 81 27 07
fb@vhh.dk

Bestyrelsesmedlem
Maikeen Gulmann, Galbuen 2, Nakke
4500 Nykøbing Sj. - Tlf. 32 95 74 70
kofi1@live.dk

Bestyrelsesmedlem
Hanne Hedegaard, Strædet 20
4581 Rørvig - Tlf. 59 91 80 27
hannebovip@privat.dk

Suppleant, PR-udvalg
Lola Berg, Toldbodvej 34
4581 Rørvig - Tlf. 59 91 98 71
lolaberg@mail.dk

Suppleant
Lissen Harreschou, Galbuen 11, Nakke
4500 Nykøbing Sj. - Tlf. 40 19 03 09
lissen@paradis.dk

PR, design, foto og grafik:
CAT foto & design

Kære medlem

Sommeren er ovre og efteråret er ved at gøre sit indtog. Rørvig Bevaringsforening kan se tilbage på en fortræffelig sæson, hvor vi kan byde velkommen til mange nye medlemmer, der er med til at bakke op om foreningens fremtidige aktiviteter.

I denne udgave af BEVAR RØRVIG har vi besøgt to særlige Rørvig-ejendomme. Den ene meget synlig og meget udsat for naturens kræfter, hvorfor historien også går i dybden med, hvordan man sikrer og vedligeholder ejendommen. Den anden godt skjult og ganske ubemærket har fået arkitekten og ejerens egne ord. For hvem kan næsten beskrive en sådan ejendom bedre, end de mennesker som lever og bor i miljøet. Begge lige spændende og bevaringsværdige ejendomme.

Vi runder generalforsamlingen af med lidt billeder fra en hyggelig dag og byder de nye medlemmer af bestyrelsen velkommen. Samtidig bringer vi her et billede af dette blads Rørvig-kunstner - John Esborg - som vi mødte med sit staffeli ude i den natur, hans billeder på side 27 vidner om.

Desuden kan der læses mere om vores virke og aktiviteter på hjemmesiden, ligesom vi løbende fortæller om aktiviteter ved opslag på **LODSHUSET**.

Vi ønsker alle et godt efterår og god jul.

Henrik Larsen
formand

www.bevarrorvig.dk

Bevar Rørvig - udgives af Bevaringsforeningen for Rørvig Sogn.
Redaktion adresse: Sct. Georgs Vej 7, 4500 Nykøbing Sj. Tlf. 59 91 97 59
Medlemskab kr. 60,- pr. år kan tegnes ved henvendelse til kassereren.
Bank: Danske Bank - Reg.nr. 3565 konto nr. 3285 018048
Giro: 570-8907

PR-udvalg, annoncesalg og grafisk arbejde:
Lola Berg & CATfoto og design
Tryk: Vejlø Print A/S Tlf. 59 55 01 32 - Oplag. 800 ex.
Forsidefoto og vignetfoto: CATfoto & design
www.bevarrorvig.dk

GENERALFORSAMLING D. 22 AUG. 2009 I SOGNEGÅRDEN

DAGSORDEN:

- 1) **Valg af dirigent**
- 2) **Aflæggelse af beretning og forelæggelse af det reviderede regnskab for det forløbne år**
- 3) **Forelæggelse af budget for det kommende år, herunder fastsættelse af medlemskontingent**
- 4) **Behandling af indkomne forslag**
- 5) **Valg af bestyrelse, 2 revisorer, 1 revisorsuppleant og bestyrelses-suppleanter**
- 6) **Eventuelt**

ad. 1 Mødet blev åbnet af formand Henrik Larsen, som bød alle velkommen til årets generalforsamling og foreslog Majken Nevermann som dirigent. Majken Nevermann blev godkendt af generalforsamlingen.

Herefter meddelte formanden den triste nyhed om, at bestyrelsesmedlem gennem flere år Erik Jaes uventet og pludselig var afgået ved døden to dage tidligere, hvilket betød, at generalforsamlingen under pkt. 5) måtte vælge et bestyrelsesmedlem i stedet for Erik Jaes. Erik Jaes vil blive husket for et godt og positivt arbejde for Bevaringsforeningen lige til det sidste.

Dirigenten takkede for valget og konstaterede, at generalforsamlingen var lovformeligt varslet i henhold til vedtægterne, og åbnede mødet.

ad. 2 Henrik Larsen aflagde formandens beretning, og kom uddybende omkring følgende emner:

- Det har været et travlt, men godt år, hvor det nye design på bladet bl.a. har skabt en øget interesse for foreningen.
- Foreningen har medvirket til udgivelsen af en ny bog "Hilsen fra Rørvig", som er blevet godt modtaget, og hvoraf 900 af første oplag på 1000 eksemplarer allerede er solgt
- Medlemsaktiviteten, turen til Andelslandsbyen Nyvang i Holbæk med foredrag og efterfølgende frokost, var en rigtig hyggelig dag. I den forbindelse er idéer til kommende aktiviteter meget velkomne til bestyrelsen.
- Årets plakette blev meget velfortjent tildelt "Den gamle Skole".
- Der har været forbedringer i og omkring "det lille grønne hus" LODSHUSET på havnen. Bl.a. er der opsat et udhængsskab, hvor der løbende bliver opsat opdateringer fra foreningen omkring åbningstider og andet. I år holdt vi desuden åben sankthansaften.
- Foreningen har fået flere nye salgsartikler - heriblandt caps, bøllehatte og muleposer - alle med logoet "BEVAR RØRVIG", så foreningen således bliver mere synlig i gadebilledet.
- Hjemmesiden www.bevarrørvig.dk bliver løbende opdateret.
- Alt i alt aktiviteter, der har gjort, at foreningen har fået mere end 50 nye medlemmer.
- Foreningens virke i Rørvig Foreningsråd, hvor følgende emner er blevet behandlet: Kommuneplansforslag, Ny færge, Kræmmermarkedet, Containerpladsen ved Lindegården, Ny lokalplan for Rørvig By, Toldboden, Feriehusprojektet i Lodsoldermandsgårdens have og endelig Aftale med kommunen om område A (gamle bydel i Rørvig).
- Formanden var glad for medlemsopbakningen og takkede ligeledes bestyrelsen og suppleanterne.

Der var ingen kommentarer til beretningen, og generalforsamlingen godkendte hermed beretningen.

Kasserer Bjarne Langkilde gennemgik det reviderede regnskab for 2008, som er trykt i BEVAR RØRVIG juni 2009 nr. 1.

Ernst Bührmann spurgte til de 0 kr for Rørvig-Vinen og fik at vide, at der ikke afregnes hvert kalenderår, men at der stadig kommer pæne beløb ind på posten. (Bestyrelsen opfordrede ved denne lejlighed medlemmerne til at købe denne udmærkede vin).

Regnskabet blev herefter godkendt af generalforsamlingen.

ad. 3 Bjarne Langkilde fremlagde budgetforslaget for 2010 som en fortsættelse af det hidtidige aktivitets niveau og uden kontingentændring.
Der var ikke bemærkninger til budgetforslaget, og det blev hermed godkendt af generalforsamlingen.

ad. 4 Ikke nogle indkomne forslag.

ad. 5 Bestyrelsen:

Bjarne Langkilde, Ernst Bührmann, Bjarne Østrup og Flemming Brinck var på valg.
Ernst Bührmann ønskede ikke genvalg.

Bjarne Langkilde, Bjarne Østrup og Flemming Brinck accepterede genvalg og blev valgt.

Maikeen Gulmann tilbød at stille op til bestyrelsen og blev valgt for 2 år.

For en 1-års periode blev foreslået Svend Kirkegaard-Sørensen, som blev valgt.

Revisorer:

Majken Nevermann og Steen Dirch-Poulsen accepterede genvalg og blev valgt.

Revisorsuppleant:

Carsten Skouenborg.

Bestyrelsessuppleanter:

Lola Berg, Christel Poulsen og Lissen Harreschou blev valgt

ad. 6 Formanden takkede Ernst Bührmann for de seks års arbejde i bestyrelsen og overrakte en vingave fra foreningen.

Et medlem udtrykte stor ros til foreningen for det nye bladdesign.

Dirigenten takkede forsamlingen for god ro og orden, og herefter afsluttede formanden med at takke dirigenten Majken Nevermann og den øvrige forsamling for et godt møde og afsluttede generalforsamlingen 2009.

Efter generalforsamlingen holdt snapsemageren i Holbæk Jens Snedker Holm et spændende snapsedeforedrag med smagsprøver på forskellige kryddersnaps, og foreningen bød på en sildeanretning.

Referent Ernst Bührmann

MINDEORD FOR ERIK JAES

Bestyrelsesmedlem og mangeårigt medlem af Bevaringsforeningen Erik Jaes døde den 20. august 2009.

Erik Jaes var barnefødt i Rørvig og havde sin opvækst her, ligesom han i en lang årrække var bosiddende her og i Nakke.

Mange er de historier, som Erik Jaes kunne berette om Rørvig, og Bevaringsforeningen nød godt af hans store viden og fortælleglæde.

Erik Jaes var et meget venligt og imødekommende menneske, altid med et lunt glimt i øjet, et smil på læben og en sjov bemærkning. Han var meget vellidt, både af de fastboende og landliggerne.

I en fyldt Rørvig Kirke og ved en meget smuk begravelse tog vi afsked med Erik Jaes, som blev 74 år.

Ære være hans minde

SLAGTERMESTER
H.V. JØRGENSEN
ØSTERGADE 5, 4581 RØRVIG
TLF. 59 91 80 68
bentslagter@mail.tele.dk

Bogen "Sommerhuset" så vi først på med faglig interesse. Så faldt vi pladask for de pragtfulde fotooptagelser, hvor hvert enkelt foto er taget med sans for lys og detaljer. Siden læste vi og blev begejstret for den arkitektoniske fagkundskab og indsigt i det byggetekniske, som giver forståelige kreative beskrivelser for lægfolk. En bog - der er inspirerende for alle med interesse for deres fritidshus, dets sjæl, den oprindelige arkitektur og håndværksmæssige kvalitet.

BEVAR RØRVIG har været så heldig, at få lov til at låne en "appetizer" på indholdet fra bogen, som omhandler i alt 15 vidt forskellige fritidshuse hver med deres særpræg. "Huset i vandkanten" er beliggende i Rørvig. Vi håber og tror, at medlemmerne bliver lige så begejstret, som vi blev. Bogen, som udkom sidste år, tilbydes medlemmerne til en fordelagtig pris igennem Bevaringsforeningen.

Med fødderne i vandet ligger et sommerhus og spejder ud over havet. Området er i sin tid dannet af sandtanger med bagvedliggende laguner, der i dag næsten alle er omdannet til strandenge, som regionen lader afgræsse, så det åbne, vilde landskab ikke springer i skov. De udbredte klitheder er blandt andet bevokset med lyng, enebær, brombær og forblæste ege og birke, men også hybenrose (*Rosa rugosa*) begynder nu at brede sig.

Uanset hvilke forestillinger man som besøgende har gjort sig om dette lille hus, taber man decideret vejret, når man træder indenfor. Ikke fordi der er tale om et arkitektonisk vidunder, eller fordi man mødes af en prangende indretning. Men slet og ret fordi der er tale om en beliggenhed og en udsigt, som man ikke tror mulig - og da slet ikke for noget med fast grund under fødderne.

Det var lidt af et tilfælde, at familien, der i dag ejer huset, i 1988 fik deres højeste ønske opfyldt.

I mange år var de kommet som gæster hos nærmeste nabo og havde på afstand fulgt med i to søde, ældre damers kamp for at beskytte huset mod at styrte i havet. Naboerne kendte til vores ønsker om at eje huset, og da damerne en iskold og blæsende januardag måtte sande, at de ikke længe-

af Søren Vadstrup og Katrine Martensen-Larsen
Foto: Stuart McIntyre

Huset i vandkanten

re magtede opgaven, kontaktede de os, fortæller ejeren. Familien slog straks til, men der var ingen garanti for, at huset ikke ville styrte i havet hvert øjeblik, hvorfor der måtte anlægges et større stendige til beskyttelse af nyere hvervelsen.

Huset ligger ekstremt udsat, og når de værste efterårsstorme raser, er det kun tag og skorsten, der vidner om, at her faktisk ligger et hus. Den udsatte beliggenhed stiller krav til husets materialer - både inde og ude. Når huset lukkes af for vinteren, kommer skodderne til gavn, men det er sket, at vandet er trængt op igennem gulvbrædderne, og det er hårdt for inventaret. Inventaret repræsenterer derfor heller ikke den store værdi, men her er hyggeligt i huset med gamle senge, malede kommoder og skabe, en sofa og et lille spisebord.

Farverne er havets og sommerens - blå og turkise og for vinduerne kridhvite flørellette gardiner. Væggene indvendigt er beklædt med plader af birkefiner, og overalt står den dejligste keramik. Der er ingen luksus i huset. Køkkenet består eksempelvis kun af en vask, et køleskab, et gammelt gasbord med et par gasblus og en transportabel ovn.

Om sommeren når der er vindstille, og solen bager fra en skyfri himmel, når vandet er krystalklart og den skønneste blågrønne farve, når sandet og de store sten i diget er dejligt varme - ja, så er der bare ikke noget sted i verden, der er skønnere og mere indbydende. Så kommer huset virkelig til sin ret, og dagene heroppe går med dasen på stranden, sejlture i kajak og besøg af venner fra København - kun afbrudt af fordybelse i arbejdet med leret i det lillebitte, nyindrettede værksted.

Bogen "Sommerhuset" kan købes i
LODSHUSET på havnen i Rørvig
pris **kr. 249,-**
mod normalpris **kr. 299,-**
OBS! Gælder kun i efterårsferien uge 42

1. Køkkenet er primitivt og består foruden vask og et lille køleskab af to gasblus.
2. Foran huset og stik syd har en ny træterrasse gjort udendørs ophold og solbadning væsentligt mere bekvemt.
3 og 4. Et veldækket frokostbord med en udsøgt udsigt over Kattegat. Når man sidder her, er det nøjagtigt som at befinde sig på et skib.

Arkitekten

De fleste sommerhuse ligger i kystområder og gerne beskyttet af klitter, strandenge eller skov. Hvis man, som tilfældet er med dette hus, har valgt at lægge huset helt ud til det salte hav, får man alle tiders udsigt, men man får også alle tiders besvær med at vedligeholde huset. For en så vejrmæssigt og miljømæssigt udsat beliggenhed slider på træ, tagpap, skorsten, maling og jernbeslag, ikke mindst på grund af saltet fra blæst og havgus. Den hårde behandling har dog også den rent æstetiske fordel, at de udvendige materialer og overflader patinerer hurtigt og ofte ret kønt, som fx de smukt blegede, blå skodder på dette hus.

Derfor gælder det om at finde nogle materialer, der dels kan klare den hårde behandling fra vind, sol, regn, sne og salt bedre end andre materialer, og dels vil patinere flot under den uundgåelige nedbrydning. Man bør især undgå tætte og hårde malingstyper, fx plastikmaling, der har tendens til at skalle af, idet man derved påfører sig selv et konstant sisyfosarbejde. Man kan se på billederne, at den ene af husets sider netop er blevet sat i stand med ny bræddebeklædning og vindskeder, nye vinduer, indfatninger og nye skodder. Med den udsatte beliggenhed vil den mættede blå farve på vinduesindfatninger og skodder snart blegne og dreje over i den sarte lyseblå farve, der ses på de øvrige sider. Arkitektonisk ville det stramme meget op på huset, hvis vindskederne blev malet hvide. Det er rart at se, at ejerne har valgt at kopiere de gamle vinduer præcist med dimensioner, profiler og enkeltglas. Det passer fint til huset. Kun stjerneskrueerne viser snart, at det er nye vinduer.

Valg af træ til udsatte huse

Den udsatte beliggenhed kræver, at man, for at opnå en god holdbarhed, er meget kræsen med kvaliteten af det træ, man enten bygger nyt eller reparerer med. Det skal være så harpiksholdigt kernetræ som muligt, fx leveret fra Kalmarområdet i Sverige eller fra Gotland. Der skal så vidt muligt benyttes spejlskåret træ til vinduesrammer, døre, beklædningsbrædder, vandbrædder, vindskeder og sternbrædder. Det er stort set uforgængeligt i ventilerede konstruktioner. Ønsker man at gå lidt ned i trækvalitet, skal fyrretræet mindst have en kerneandel på 70 %, set i endetræet i topenden, og kernesiden skal bevidst vendes udad. Brædder med fer og not, der ikke har kernesiden udad, når de samles med de øvrige brædder, skal kasseres.

Undgå trykimprægneret træ, der både har en begrænset holdbarhed og forurener omgivelserne med giftstoffer, der udvaskes langsomt. Vi har masser af eksempler på en holdbarhed på over 200 år for de ovennævnte 'rene' og gode træmaterialer, ja, selv almindeligt dansk grantræ holder erfaringsmæssigt bedre på udvendige beklædninger end trykimprægnerede brædder.

En anden mulighed er at benytte mere 'eksotiske' træsorter som lærk, douglasgran og tuja - den sidste med salgsnavnet 'cedertræ'.

5. Den nymalede blå maling på skodder og vinduesindfatninger vil efter forholdsvis kort tid i denne udsatte beliggenhed helt naturligt blegne til den sarte, lysere blå farve, der ses på de 'gamle' skodder.

Overfladebehandling af udsat træ

Som overfladebehandling på selve bræddebeklædningen kan man vælge linolie-maling, der ikke skaller, men blot krakelerer, træbjærefarve, der opfører sig på samme måde, men blot splitter op i større felter, eller hjemmelavet limfarve med kasein, der langsomt slides af, og derfor kun skal vaskes og børstes ved genbehandling. Linolie-maling har den store fordel, at den tilfører træet linolie, hvilket er med til at bevare træet meget længe. Derudover kan man, ved alle de tre nævnte behandlinger, vedligeholde både malingen og træet ved påstrykning af linolie-fernis uden på malingslaget.

Huset i vandkanten

Træbjærefarve er ikke et produkt, der kan bekæmpe råd og svamp i træ. Men træbjærefarve er et fremragende overfladebehandlingsprodukt på træ, fordi det holder vandet væk og dermed mindsker mulighederne for råd og svamp. Derudover kan træbjærefarven gøre blødt og trøsket træ hårdt og vandafvisende igen og dermed forlænge træets levetid på en nænsom og billig måde. Endelig kan træbjærefarve blandes med pigmenter (tørfarver) og derved fungere som binde-middel i en uhyre stærk og holdbar træbjærefarve (rød, sort, brun, grøn eller gul) til bl.a. udvendige træbeklædninger eller bindingsværkstømmer.

Til vinduer og døre anbefales udelukkende linolie-maling, fordi malingen tilfører træet linolie og har en uovertruffen vedhæftning. Malingen og træet kan vedligeholdes med påstrykning af linolie-fernis, og endelig patinerer linolie-malingen smukt som et krakeleret slangeskind og blegner i farven med tiden. Det er vigtigt at stryge linolie-malingen meget tyndt på og strække den godt ud på overfladen med en god, stiv rørpensel med svinebørster - samt stryge alle søer og løbere væk. Ellers hærder malingen kun i overfladen, så den vil være 'våd' i mange måneder nedenunder. På en mere beskyttet beliggenhed end dette hus anbefales også hjemmefremstillet eller færdigkøbt 'svensk slamfarve', der ikke kun behøver at være svenskrød, men også kan fremstilles sort, brun, gul og grøn.

Overfladebehandling af jern

Jernet skrubes eller slibes af til helt bart jern. Umiddelbart efter dette påføres alle overflader et reelt lag jernmønje (pigmentet hæmatit revet i linolie-fernis). Der males med en pensel med svinebørster, der fører malingen ind i alle kroge og revner. Efter hærkning i 2-3 dage påstryges endnu et lag jernmønje. Derefter kan beslagene males med en almindelig linolie-maling, fx grafitgrå eller hvid.

Efterisolering af træhuse

Selv om sommerhuse, som navnet siger, fortrinsvis er til brug om sommeren, benyttes de fleste sommerhuse mere og mere i den koldere tid om efteråret, vinteren og foråret. Ældre træsommerhuse er imidlertid ofte bygget uden isoleringsmaterialer i ydervæggene, hvad der får mange sommerhusejere til at efterisolere deres sommerhuse. Her er der imidlertid en række forhold, man skal være opmærksom på, hvis man ikke vil gøre ondt værre og enten fremme et råd- og svampeangreb i træværket eller gøre alt for meget, for dyrt og forkert. Når man efterisolere træbygninger, har det i mange år været god latin at anbringe en plastikmembran, en såkaldt dampspærre, indvendigt på isoleringen for at forhindre vanddampen fra de indvendige rum i at trænge ud i ydervæggens træværk. Praktiske forsøg med efterisolering af ældre bygninger har imidlertid vist, at dette system i virkeligheden kan være ret uheldigt.

For det første vil dampspærren i praksis meget ofte ikke være hermetisk tæt alle steder, enten fordi den er sat sju-sket op, eller fordi man har prikket huller i den ved at slå søm i væggen o.l. Gennem disse huller vil vanddampen trænge ud i konstruktionen i et relativt koncentreret område. Her risikerer det at fortættes til vand, hvorved der kan opstå råd og svamp i træværket. Så en utæt plastik-dampspærre kan være værre for huset end ingen dampspærre.

For det andet har det vist sig, at der især om sommeren meget ofte dannes store mængder vanddråber på ydersiden af dampspærren fra vanddamp, der kommer gennem

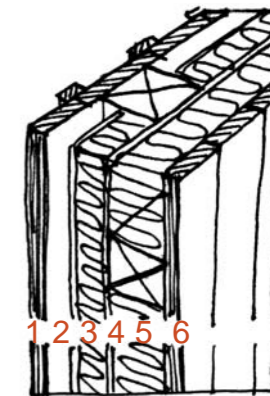
væggen udefra og ind. Dette vand går ind i isoleringen, som dermed får nedsat isoleringsevnen, samtidig med at der er stor risiko for råd- og svampeskader i konstruktionen. Dette fænomen kaldes 'sommerkondens' og forekommer fortrinsvis om natten i juni, juli og august måned. I Sverige og Finland anbefaler forskningen derfor, at der ikke anvendes diffusionstætte plastdampspærre i isolerede ydervægskonstruktioner af træ. Der er også nogenlunde enighed om, at nye, 'alternative' isoleringsmaterialer af genbrugspapir, hør og hamp har en bedre evne til at transportere fugten gennem konstruktionen end fx mineraluldsisolering, og det gør disse produkter velegnede i konstruktioner uden dampspærre. Ifølge de svensk-finske erfaringer må indersiden af en ydervæg af træ ikke have en diffusionstæthed, der er mere end 4-5 gange ydervæggens. Efterisoleringen af en ældre, eksisterende bræd-deklædt bindingsværkskonstruktion kan foregå udefra eller (bedst) indefra.

Indvendig efterisolering

Ved efterisolering af ældre trævægge skal man i stedet for en dampspærre af plastik etablere en fastholdt, ventileret luftspalte lige bag ved den udvendige bræddebeklædning, hvorfra fugt og kondenseret vand kan ventileres bort. Bag ved luftspalten på 2-3 cm sætter man en vindtæt membran, der samtidigt er diffusionsåben (vindtæt pap). Herefter følger vægisoleringen bestående af mineraluld eller andet (se ovenfor), samt den indvendige beklædning - uden mellemliggende dampspærre. Ved en indvendig isolering skal man 'flytte' de indvendige vægge, indfatninger, loftlister osv. samt sætte 'tilsætningsstykker' ved vinduer og døre. Dette vil formentlig både være billigere og nemmere end udvendig isolering. Konstruktionen bygges op som vist, beskrevet indefra:

Indvendig efterisolering

- [1] Eksist. bræddebeklædning.
- [2] Ca. 5 cm fastholdt luftthulrum mellem bindingsværket.
- [3] Ca. 10 cm fastholdt isolering mellem bindingsværket.
- [4] Vindtæt, men diffusionsåben pap med tapede samlinger.
- [5] 5 x 5 cm vandrette lægter med 5 cm mineraluld.
- [6] Ny forskalling, rørvæv og puds, - eller ny bræddebeklædning.

1. En indvendig beklædning, som kan optage fugt, men samtidig ånde - allerbedst brædder, rørvæv og puds - næstbedst almindelige brædder, formentlig de oprindelige, nedtagne og genanvendte brædder, evt. gipsplader - blot endelig ikke plastmalet.
2. Nye 5 x 5 cm vandrette lægter i kernetræ med 5 cm mineraluld imellem.
3. En vindtæt, men diffusionsåben membran, fx vindtæt pap med tapede samlinger og kanter, anbragt indvendigt på den eksisterende bindingsværkskonstruktion.
4. Ca. 10 cm isolering mellem bindingsværket, med udspændte metaltråde pr. ca. 10 cm fastholdt luftmellemrum ud mod yderbeklædningen.
5. Den eksisterende udvendige bræddebeklædning.

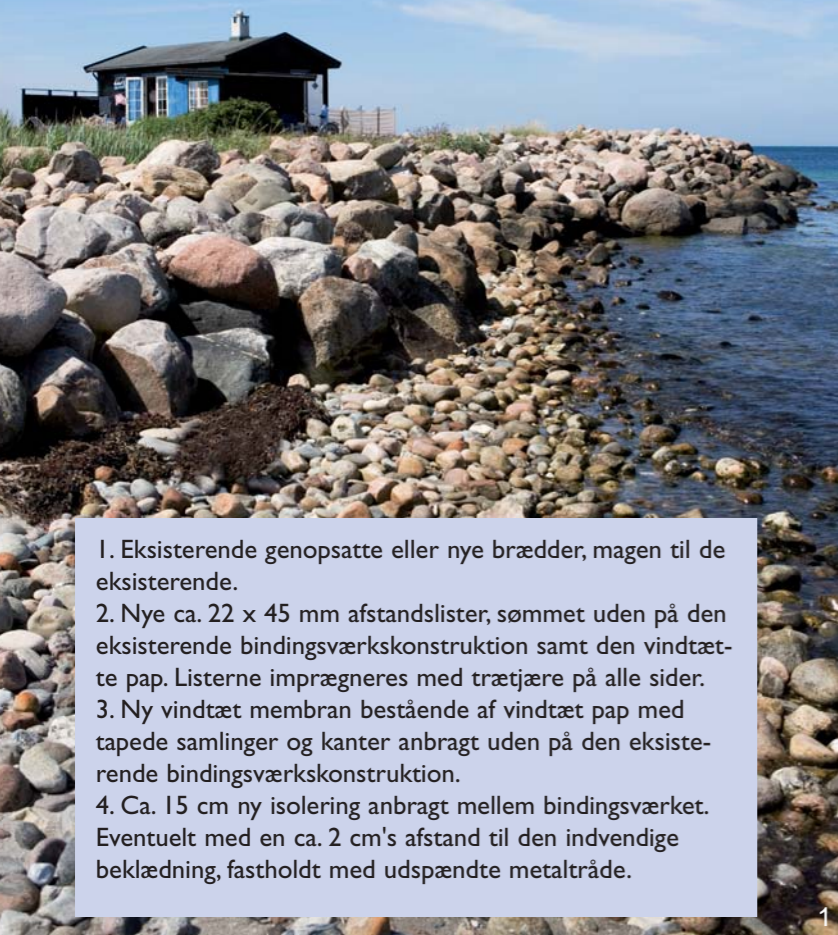
Udvendig efterisolering

- [1] Ny eller eksisterende, genopsat bræddebeklædning.
- [2] 20 x 34 mm afstandslister udvendig på bindingsværket og vindtæt pap med 2 cm luftspalte.
- [3] Vindtæt, men diffusionsåben pap med tapede samlinger.
- [4] 15 cm isolering mellem det eksisterende bindingsværk.
- [5] Eksisterende beklædning.

Huset i vandkanten

1.
Det lille hus er godt beskyttet af et stort omkransende stendige.
Uden diget ville huset sandsynligvis styrte i havet, når efterårsstormene raser.

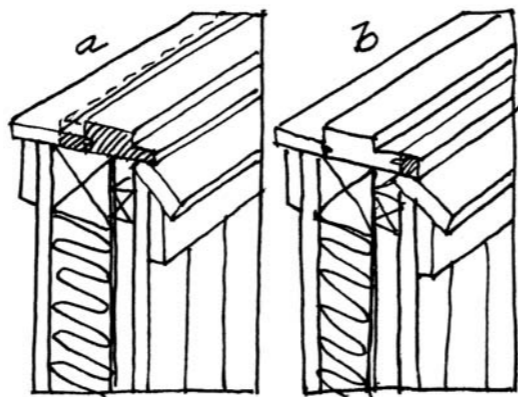
Udvendig efterisolering

Ved udvendig efterisolering, hvor der etableres et ca. 2 cm ventileret hulrum bag yderbeklædningen, er det vigtigt, at såvel vinduer som døre 'følger med' ud - enten ved at udtage og flytte karmene eller ved at 'rykke' rammernes false 2 cm ud. Herved kan der evt. etableres et nyt dobbeltrudesystem som vist. Det gøres, fordi vinduer og døre ellers vil ligge for dybt i facaden, hvilket dels kan medføre inddækningsmæssige problemer med meget uheldige vandlommer til følge, dels vil det ændre på husets facadearkitektur på en uheldig måde. Ved udvendig efterisolering af brædebeklædninger skal man endvidere omhyggeligt flytte alle indfatninger, dæklistes, vandbrædder, profilbrædder med over på den 'nye' facade. Konstruktionen bygges op som vist, beskrevet udefra, se tegning side 13.

Vinduesdetaljer ved indvendig og udvendig efterisolering

[a] Hele vinduet flyttes ud i den nye flugt.

[b] Der pålimes og -sløjffes et nyt stykke på karmen.

1. Eksisterende genopsatte eller nye brædder, magen til de eksisterende.
2. Nye ca. 22 x 45 mm afstandslister, sømmed uden på den eksisterende bindingsværkskonstruktion samt den vindtætte pap. Listerne imprægneres med trætjære på alle sider.
3. Ny vindtæt membran bestående af vindtæt pap med tapede samlinger og kanter anbragt uden på den eksisterende bindingsværkskonstruktion.
4. Ca. 15 cm ny isolering anbragt mellem bindingsværket. Eventuelt med en ca. 2 cm's afstand til den indvendige beklædning, fastholdt med udspændte metaltråde.

2.

Det er tydeligt, at dette vindue er helt nyt eller kun få år gammelt, så det er fint at se, at sommerhusets ejere ikke er faldet for fristelsen til at få sat et nyt og grimt termovindue i.

3.

Marehalm og hybenroser dominerer vegetationen uden for huset.

4.

Et kig ind i keramikerenes nyindrettede værksted.

5.

Sommerhusets vægge er indvendigt beklædt med plader af birkefiner, som ikke kræver den store vedligeholdelse. Den gamle chaise-long indbyder til en god eftermiddagslur i solskinet fra vinduet.

Hilsen fra Rørvig

Foto: CATfoto

HILSEN FRA RØRVIG

En lokalhistorisk gennemgang af Rørvig Sogn set igennem 304 postkort over 100 år

Rørvig Naturfredningsforening
Bevaringsforeningen for Rørvig Sogn

Den nye bog - som Bevaringsforeningen sammen med Naturfredningsforeningen udgav på baggrund af over 300 postkort fra Rørvigområdet.

Bogen er redigeret af Gitte Baess og trykt i 1.000 eksemplarer, og mere end 900 bøger er allerede solgt. Bogen blev første gang præsenteret sankthansaften, hvor vi holdt åbent hus på havnen i **LODSHUSET**. Endvidere sælges den via hjemmesiden eller på havnen i efterårsferien, hos Bog & Idé i Nykøbing samt hos SuperBest og Smith & Smith i Rørvig.

Generalforsamling 2009

Foto: Torben Berg

Med den positive fremgang for Bevaringsforeningen in mente - godt 50 nye medlemmer, blev dette års generalforsamling en særlig oplevelse og ikke mindst ved snapsemager Jens Snedker Holm's medvirken. Han fortalte om fremstillingen af kryddersnaps med alle de urter, der gror i naturen omkring Rørvig.

Flere nye medlemskaber kom til i pausen, ligesom der blev solgt bøger, postkort og andet. Selv et spontant sangkor blev oprettet på stedet, og salen genlød af lyse stemmer til Rørvigvalsens.

En rigtig god sæsonafslutning, hvor Bevaringsforeningen desuden var vært ved en sildeanretning til de forskellige smagfulde kryddersnaps.

Danske Bank

Tlf. 45 12 19 60
www.danskebank.dk

NYDAN BYG A/S

Rørvigvej 221, 4500 Nykøbing Sj. - tlf. 5991 1623 - fax. 5991 2359 - mail. nydan@nydan.dk

*Bevar det gamle Rørvig smukt med en skjuler til det nye renovationssystem.
Individuelle løsninger skal der til...*

- til de smukke omgivelser i det gamle Rørvig

Willumsen's

TØMRER- OG SNEDKERFIRMA

V/Klaus Willumsen, Nakke Vestvej 45, 4500 Nykøbing Sj.

Tlf. 59 93 76 85 - Fax 59 93 78 85

lone.a.p@pc.dk

Rørvig Cykeludlejning

Pejsegårdens Cykler

Nørrevangsvej 13, 4581 Rørvig

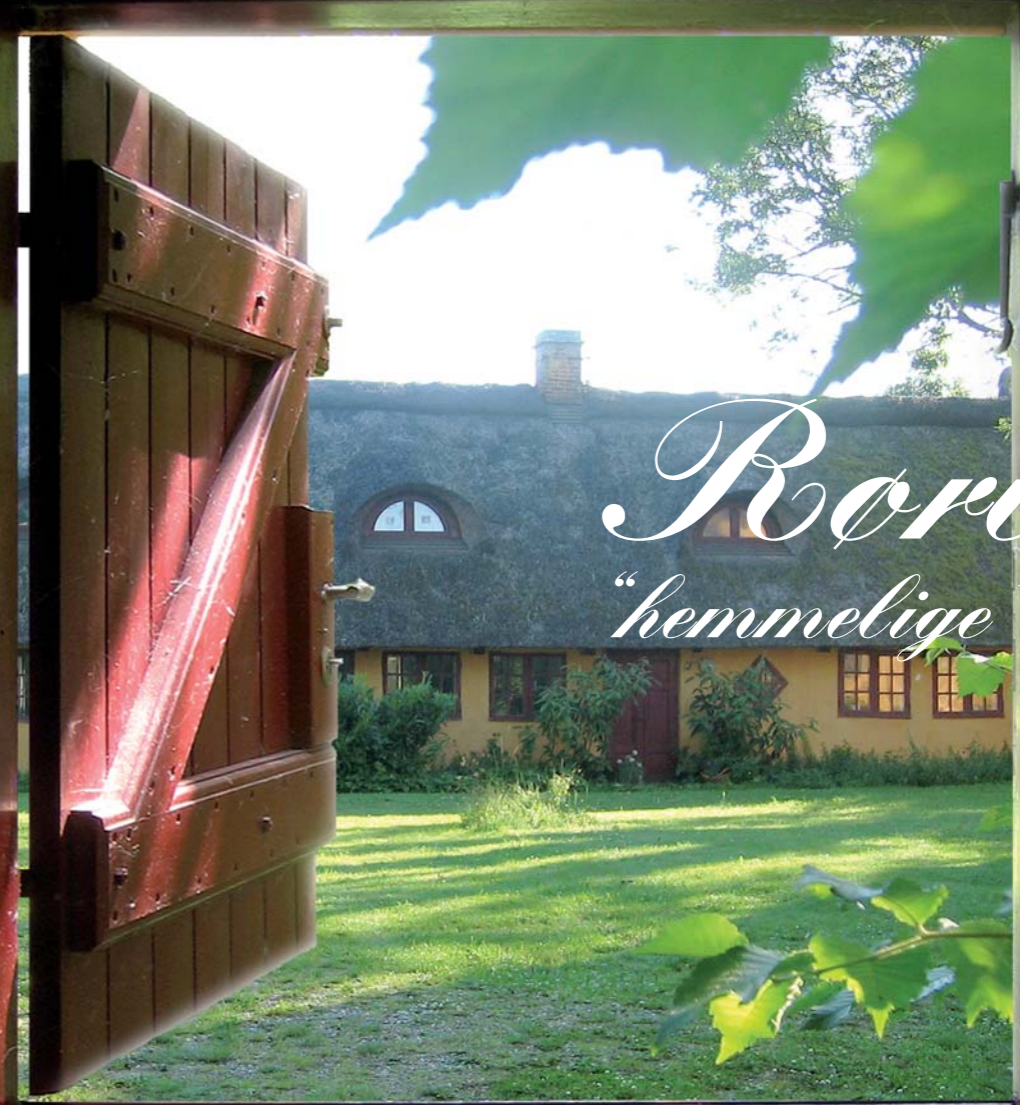
Tlf. 59 91 85 91

RØRVIG

Smedestrædet 9
4581 Rørvig

Tlf. 59 91 80 11

af Inger Sorgenfrei
Foto: CATfoto

Godt gemt i Vestergade bag Kastaniegården ligger en meget gammel gård, som mange i Rørvig ikke kender, selvom de har været i området i årevis.

På de følgende sider løftes sløret for denne bevaringsværdige ejendom, som ligger lidt skjult og godt gemt væk fra alfarvej, men som bestemt ikke har sovet tornerosesøvn.

Rørvig's "hemmelige" gård

Gården består i dag af to bygninger omkring en gårdsplads på en stor og tæt bevokset grund skjult for byens hektiske sommerliv. Et minde om dengang Rørvig var en tæt bebygget landsby med dyr i stalde og møddinger.

1 og 2.
Hovedhuset fra gårdspladsen samt den nyere bygning fra 1920.

Ejendommen består af et meget gammelt hovedhus og en nyere selvstændig sidebygning. Hovedhuset var oprindeligt stuehus i en firelænget gård, som var sammenbygget med nabogården 'Kastaniegården' via den fjerde længe. Heri var en vognport, hvorigennem man kom ind på gårdspladsen. I begyndelsen af 1900-tallet opstod der brand i en af gårdens udlænger. Ilden bredte sig, og de tre af gårdens udlænger nedbrændte, ligesom ilden bredte sig op gennem Vestergade og tog nogle af naboejendommene med nord for gården. Da udlængerne blev genopbygget omkring 1920, nøjedes man med at bygge et mindre fritliggende udhus mod vest. Her blev senere indrettet en mindre lejlighed.

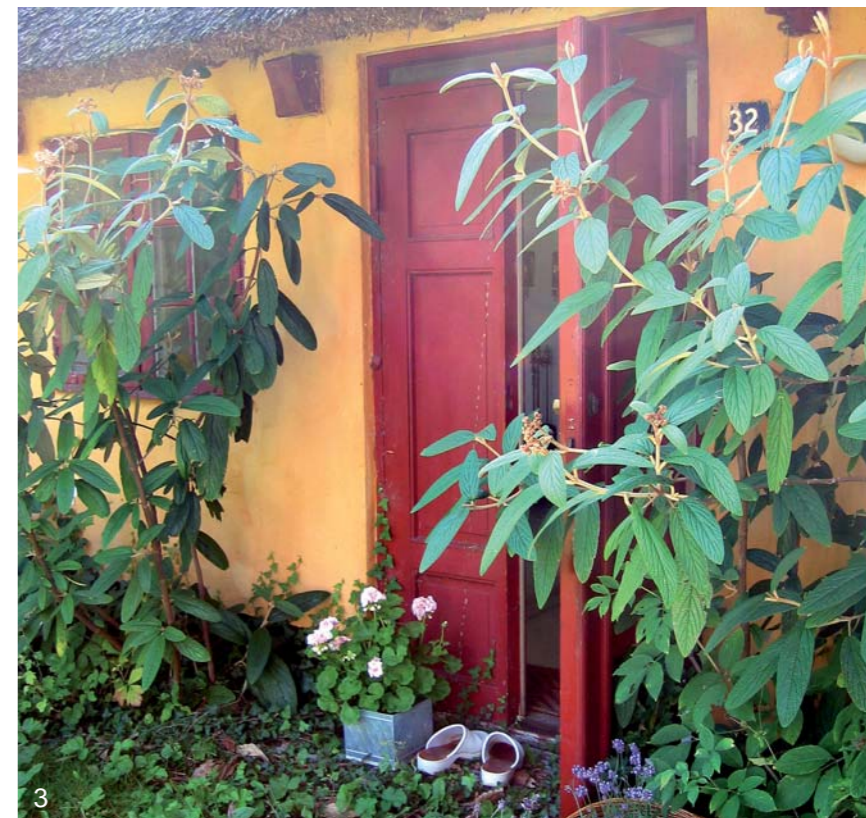
Gården er en af de gårde i Rørvig, som ikke blev udflyttet, da gårdene blev skiftet i 1800-tallet. Gårdens oprindelige tofte (det areal som lå omkring selve gården) gik dengang helt op til Rørvigvej langs med Vandværksvej, og alle de huse, som ligger her, er udstykket fra denne gård. Dette fremgår også af matrikelnumrene.

Hvor gammel gården er, ved jeg ikke. Men for nogle år siden fik jeg mulighed for at grave lidt under gulvet i et af stuehusets rum og fandt poteskår, som kunne tyde på bebyggelse helt tilbage til tidlig middelalder. Flere bygningsdetaljer indvendig kunne godt stamme fra 1600-tallet. Stuehuset er bygget i såkaldt odsherredsk bindingsværk mod nord ind mod gårdspladsen. Dvs. en træbesparende teknik som blev udviklet i det træfattige Odsherred. Stolperne står på syldesten og er ikke tappet ned i en vandret fodrem,

som de fleste andre steder. Ligesom de tværgående forbindelser mellem stolperne, løsholtene, ikke er i fuld dimension og derfor sidder indvendigt. Bjælkeenderne foroven rager ud og er synlige. Dog er bjælkeenderne i husets vestende i dag uden forbindelse til bjælkerne! Engang har man hævet lofthøjden i storstuen ved at skære bjælkerne over og løftet dem op. Visse indvendige døre er også engang blevet forlænget, ved at der er sat et bræt forneden på de gamle døre i bondebarok.

Vi købte ejendommen i 1980'erne af læge Allan Juhl, og jeg ved, at han igen købte den af familien Saggau. I familien Saggaus eje stod ejendommen, så vidt jeg ved, stadig ret urørt bortset fra de ændringer, som tidens udvikling og selvfølgelig især den store brand havde medført. Heldigvis undgik stuehuset ilden. Om det har været i den forbindelse eller senere, at man ændrede konstruktionen i sydfacaden, ved jeg ikke. Men den er i dag opmuret med gesims under tagudhæng. Stråtaget, som vi fik lagt om for nogle år siden, ser derfor ikke ens ud i de to sider. Mod nord er det opskalket under det store tagudhæng, mod syd valgte vi at lægge en række tegl op igen, som det altid havde været brugt. Desværre er mange af den slags vigtige detaljer forsvundet rundt om, fordi håndværkere eller ejere ikke er opmærksomme på deres betydning.

Da sidelængen for nogle år siden måtte have udskiftet taget, stod vi over for nogle overvejelser. Huset er opført ca. 1917 som udhus med vægge støbt og muret op i marksten og cement. En byggeteknik som er ret enestående for området, så vidt jeg ved. Efter devisen - man tager, hvad man har - og man havde rigeligt med sand og sten, byggede man så billigt som muligt. Den første cementfabrik i Danmark åbnede i Ringsted

3.
Indgangen til hovedhuset fra gårdspladsen.

omkring 1860'erne - og man har været hurtige heroppe til at opdage den nye tekniks muligheder. Udhuset er således nok bygget i en på det tidspunkt meget kendt teknik. Taget var rødfarvede cementtegl. Efterhånden var farven imidlertid væk, og de gamle grå cementtegl var både utætte og grimme. Vores dilemma var, at vi egentlig gerne ville gendanne ejendommens bygningsdetaljer, så tæt på de oprindelige som muligt, og derfor burde have lagt nye røde cementtegl.

Rorvigs "hemmelige" gård

Men dels kan man ikke mere få cementtegl magen til de oprindelige, hvor de dengang skulle ligne de da nye moderne maskinstrøgne falsteglstene, dels fandt vi dem grimme. Vi valgte derfor den mest æstetisk tiltalende løsning og lagde gamle håndstrøgne teglstene, som vi nærmest måtte grave op af en midtsjællandsk mark, hvor de havde ligget i flere år. Det havde den fordel, at de dårligste allerede var revnet i frost, men den ulempe, at vi måtte hugge al den gamle understrygning af i hånden.

En anden overvejelse i forbindelse med tagmaterialet var i øvrigt også, at det ifølge lokalplanen kun er tegl eller strå, man må bruge. Tankevækkende

hvis man gerne vil rekonstruere det oprindelige, og det bestod af andre materialer!

Da vi overtog ejendommen fra læge Allan Juhl, havde han allerede istandsat en del. De mange indvendige lag-på-lag beklædninger, som tiden altid aflejrer i gamle huse, var enten pillet ned eller pudset over. Men stuehusets oprindelige

detaljer var urørte. Bl.a. de gamle paneler, døre, indfatninger og gulve i nogle af rummene samt resterne af den gamle bageovn bag ved det stadig intakte køkkenildsted inde i den store skorsten, som man i dag næsten kun kan opleve på Frilandsmuseet. Ved istandsættelsen var der behov for et mere moderne køkken og et badeværelse. Heldigvis havde familien Juhl stor sans for husets uerstattelige bygningsdetaljer, så med fantasi og god smag indrettede de badeværelset, så man nu tager brusebad i den gamle køkkenskorsten og

1 og 2. Spisestuen, som ligger i forlængelse af køkkenet.
3 og 4. Interiør fra storstuen, der har åbent ildsted og udgang til haven.

går på toilettet i den gamle bageovn.... Samtidig er de nye elementer blevet indføjet med sikker sans for kvalitet og tidløs enkelhed. Ikke noget med overlæssede kakler og fliser eller smarte køkkener.

Et hus' sjæl ligger i dets stoflighed - og i lys, proportioner og detaljer. Men langt mere i stofligheden end folk ofte er opmærksomme på. Ofte er det netop det, som gør, at man falder for lige dét hus, frem for et andet. Desværre er det også stofligheden, som forsvinder ved renoveringer, når alle de nye materialer og overfladebehandlinger kommer i anvendelse. Og så en dag står man tilbage med et hus, som pludselig har mistet den stemning og charme, som gjorde, at man engang valgte at købe det. Den fælde var jeg som arkitekt og tidligere ansat på Nationalmuseet meget opmærksom på at undgå. Bortset fra hvad man mister i stemning, så er det både mere besværligt og dyrere i såvel det korte som det lange løb at

erstatte gamle materialer med nye. Selvfølgelig kan træværk være råddent, men vinduer behøver ikke at blive udskiftet, fordi bunden er rådden. En dygtig bygningsnedker kan forny de dårlige dele, og så skal man ikke i gang med karme, omgivende murværk etc. Nye vinduer er også næsten altid af dårligere trækvalitet for slet ikke at tale om plastvinduer, som efter min mening ikke pas-

ser sammen med et gammelt hus og i øvrigt ældes grimt, foruden at de ikke kan vedligeholdes!

5, 6 og 7.
Overalt er der et smukt lysindfald, der rammer tableau'er i indretningen, som understreger stemningen i huset.

Vinduerne i stuehuset er selvfølgelig bedst bevaret i nordsiden, som de altid er. Her sidder meget gamle småsprossede vinduer. Skraber man i malingen, kan man følge husets farver langt tilbage. Ligesom de mange lag kalk på ydervæggene kan afsløre, at ejendommen tidligere var hvid og ikke gul som i nyere tid. Kalk og linoliemaling kan let ændres, og farver har altid fulgt tidens smag mere end stedets såkaldte tradition, som ofte er overvurderet.

Det mest spændende ved husets vinduer er glassene. De mange små ruder er en opvisning i glasrudernes teknologihistorie. Kigger man godt efter lidt skråt i det rigtige lys, kan man se, at glassene er forskellige. Udskiftet efterhånden som de gik i stykker. Netop fordi der ikke er skiftet og renoveret så brutalt og gennemgribende, som man ofte gør i dag, så afspejler glassene nu bogstavelig talt en enestående fortælling. Nogle glas er svagt grønne med små bobler og buede striber. De er fra 1700 tallet eller tidlig 1800-tal.

Rørvigs "hemmelige" gård

De første vinduesglas man fremstillede, lavede man med en glasmasse, der ikke kunne blive så ren som senere. Derfor fik de et svagt grønligt skær. Noget af den glødende glasmasse anbragte man som en klump for enden af en lang stang, som man så slyngede rundt i luften, så glasset efterhånden blev slynget ud i en stor rund flade a la en kæmpe-pizza! Når glasset var koldt, skar man det op, og jo længere ude i glaspizzaen man skar sin rude, jo mere tyndt, lyst og jævnt var glasset - og dermed dyrest. Det billigste glas var resterne af det oprindelige centrum, hvor glasmassen sad på stangen, som derfor er tykt, grønt og ofte med en ret stor massiv glasklump - kaldet måneglas - og i dag fejlagtigt anset for det fineste, mest 'antikke' og dyre! Jeg opmålte cirkeludsnittene i nogle af ruderne i stuehuset og kunne ud fra dette beregne, at glascirklen, som engang blev slynget, må have været over 2 m i diameter. Det er nærmest en sensation i Danmark. At slynge et sådant glas kræver en

1
husene gamle vinduer med tynde sprosser og kitfals. Så sammen med den fine indvendige profilering giver de stadig et smukt og blødt lysindfald i rummene.

ufattelig håndværksmæssig kunnen - foruden kræfter - og en høj taburet! En del glas i huset er selvfølgelig de moderne planglas, som desværre virker 'døde' både i facaden, og når man kigger ud - og man ser tydeligt forskellen i huset - imellem lysets spil og de levende reflekser i alle de gamle glas - og så de nye kedelige, hvor der ikke foregår noget.... Men heldigvis er alle vinduer i

2
1. En samling kønne farvede glas leger med lysindfaldet.
2. Arbejdsværelset med udsigt over haven.

Hvorimod moderne tyksprossede vinduer med termoglas, er en af de tvivlsomme fornyelser, der næsten kan tage livet af en gammel smuk facade. Og da energibesparelsen ikke er bedre end i gamle vinduer med tætte forsatsrammer, er det uforståeligt, at folk stadig udskifter smukke gamle vinduer med disse monstervinduer!

Ejendommen er sat til salg. Jeg håber, at de, som køber ejendommen, vil give sig tid til at bo sig ind i den. Vil unde sig selv glæden ved at gå på opdagelse, lære huset og haven at kende - finde husets fortælling, lytte til dets melodi, før de går i gang med ombygninger med den ofte skræmmende energi, som nyrehvervelser ofte medfører. Gamle huse synger måske ikke så højt og kan let overdøves af nutidige behov og løsninger, men har man først fanget et hus' melodi, så ved man også, hvordan man kan synge med, uden at det bliver falsk....

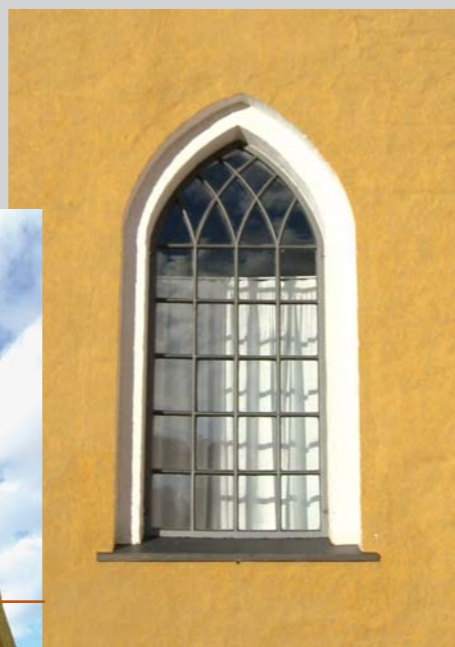
Malerfirmaet

HANSEN & NIELSEN ApS

- er et team af dygtige faglærte medarbejdere parate med stor erfaring - og hvor ethvert arbejde altid er i de bedste hænder.

MØLLEBAKKEN 11
4581 RØRVIG
TLF. 59 91 91 82

www.malerhjn.dk

REGLER FOR BRUG AF FYRVÆRKERI

Affyring af raketter må ikke finde sted i mindre afstand end **10 m** fra bygningers åbninger. I vindens retning fordobles afstanden til **20 m**.

Fra bygninger med let antændeligt tag, stakke eller andre oplag i det fri af let antændelige stoffer, større oplag af træ, brændsel, brændbar emballage og lignende, oplag af brandfarlige væsker, flaskeglas eller overjordiske naturgasinstallationer skal der ved brug af fyrværkeri være en afstand på mindst **100 m** og ved affyring af raketter mindst **200 m**. I vindens retning fordobles afstanden til henholdsvis **200 m** og **400 m**.

I områder med nåletræsbevoksninger, lyngklædte arealer eller anden brændbar vegetation skal der ligeledes ved brug af fyrværkeri være en afstand på mindst **100 m** og ved affyring af raketter mindst **200 m**. I vindens retning fordobles afstanden til henholdsvis **200 m** og **400 m**.

Således kan man udlede, at det ret beset er **FORBUDT** at affyre nytårsfyrværkeri i Rørvig.

Endvidere henvises til affyrringsreglerne på kommunens hjemmeside.

LODSHUSET

"Det lille grønne hus"
PÅ RØRVIG HAVN
Åben i efterårsferien
- fra søndag
den 11. oktober
til og med søndag
den 18. oktober.
Hver dag
kl. 11.00 - 13.00

Tækkefirmaet
Max Akselbo

Fjordvænget 15
4581 Rørvig
Tlf./fax 59 32 42 52
Mobil 21 29 77 07
m.akselbo@hotmail.com

TØMREREN I RØRVIG ApS

Jan Petersen
Per Andersen
Vestergade 22
4581 Rørvig

Tlf. 59 91 81 10

**Tømrer
Maskinsnedkeri
Glarmester**

 STATOIL

Autorep.
Plæneklipperrep.

Toldbodvej 10
4581 Rørvig

Tlf. 59 91 87 11

Vi har bussen til alle formål
De Grønne Busser

4581 Rørvig
Tlf. 59 91 81 15
www.gronnebusser.dk

Nørrevangsvej 23
4581 Rørvig
Tlf. 59 91 94 74
Mobil 21 71 58 36
www.rorvigvvs.dk
post@rorvigvvs.dk

John Esborg

EN RØRVIG KUNSTNER

Kunstmaleren og Rørvigmaleren John Esborg bekender sig især til én kunstretning - nemlig impressionismen. John Esborg har, som ingen anden maler i Odsherred, fastholdt den smukke natur, vejrliget og årstidernes skift på en koloristisk måde. Han har altid søgt sine motiver udendørs, hvor han har fået inspiration til at videregive sin glæde over naturen i lyse harmoniske farver. Hans lærreder lyser op på væggen, og for de rene landskabs- og strandbilleders vedkommende formidler de en naturstemning og en autenticitet præget af ærlighed. John Esborg maler kun, hvad han har set og oplevet. Det er derfor, man let bliver gode venner med hans billeder, som en kunstanmelder har udtrykt det.

John Esborg færdes ude i naturen med sit staffeli for at indfange de uendelige variationsmuligheder, som årstid og vejrlig byder på, og selvom John Esborg også er en fin portrætmaler, er det landskabet, skoven og kysten, som er de vigtigste motiver.

www.esborg.dk

Giv-Bud

- hvis du overvejer at købe...

HVORFOR SÅ VENDE?

Giv-Bud er en nem mulighed, hvor du som køber kan vise interesse for en bolig.

Hvis du fortryder, er du ikke bundet af dit bud.

Når sælger er åben for at modtage bud på sin bolig, annonceres den med mærket

GIV-BUD inde på selve boligpræsentationen

til højre for sagsnummeret.

DanBolig

SAMARBEJDER MED NORDEA

22330-1

22191-1

Foto: IKEA

DanBolig Nykøbing Sj.

v/Søren Mosbæk, Statsaut. Ejendomsmægler & Valuar, MDE
Svanetorvet, 4500 Nykøbing Sj., Tlf. 5991 3838
nykøbing-sj@danbolig.dk - www.danbolig.dk